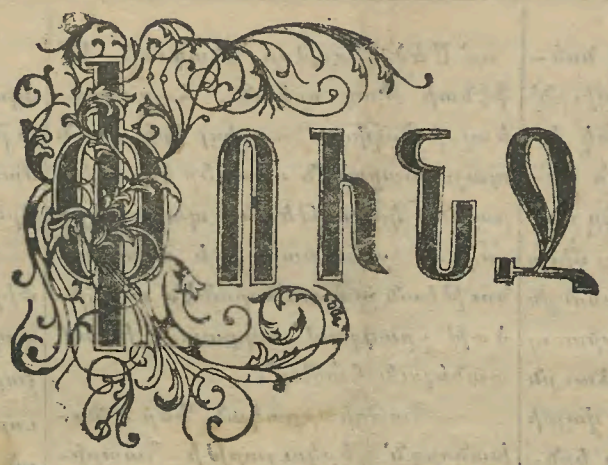

Փոստը ընդունելու օրերը կը հրատարակուի. — Տարեկան
բովանդակություններն են կըստ արժանիքի իրենց
վարձերի, ինչ որ մարտարարքիս ևս ինչ արտարարքիս ևս
իմ քառասուն համար : — Դեպ ևս երեք ամիսը համար ալ իս-
տաճարը կը ընդունուի : — Հատը 40 փարսյ է, ևս կը գտնուի
մասնաւորապէս Պաշտօն Գաղտն Զրաւման ևս գրական
Պոզուս աղայի խմբագրութիւն : — Ծանոթացման տողը 3 դրոշ է
ևս անգամիս համար : Ընկերի տնօրէն կը ըլլայ տն-
գաւանդուի համար :

ՀԱՍՏԷ
Առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալանանեան
Կ. Պ Ո Ղ Ո Ս
Պարզ-բազար Նափիէ խան վերի յարկ Թիւ 16

درعليهه بالى بازارنده نافعہ خاندہه اوست قاتده
۱۶ نومروى او طدهه بونج غزتهسى صاحب امتيازى
— حبار سوم آلاچيان —
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
P O U N I C H
16 Nafé-Han, Balouk-Pazar, 16
CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2593

Շ Ա Ր Ա Ռ

1863—1866—1898 ՄԱՐՏ 44

ԽՐԲԱԳՐԱԹԻՒՆ ՓՈՒՆԶԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՆ

Ամէն անոնք որ մեր ազգային
ներքին նիւթական վիճակին տեղ-
եակ են փոքր ի շատէ, քաջ գի-
տեն թէ մեր կրօնական կրթա-
կան վանական և բարեպաշտական
հաստատութեան նիւթական պի-
տոյից մատակարարութեան համար
որչափ դժուարութիւն կը կրեմք,
և դրամ հանգանակելու հայ-
թայթեալ համար որչափ աշխա-
տութիւն պէտք է, Գրեթէ ամէն
օր կը խօսուի, կը գրուի այդ-
հաստատութեան նիւթական
անձկութեան վրայ, և ազգային
ժողովներ, խորհուրդներն ու հո-
գաբարձութիւնները ծանրապէս
կը զբաղին այդ խնդրով, որ կա-
րելու ու կենսական է, և ինչպէս
յայտնի է չէ կարելի առանց դը-
րամի ըստ արժանւոյն կանգուն
պահել այդ հաստատութիւննե-
րը, թո՛ղ զարգացունել և ար-
դիւնաւորել :

Ուրեմն արդարութիւն չէ մե-
ղադրել զմեզ և ուրիշներն, երբ
դառնապէս կը գանգատուիք կը-
րօնական, կրթական, վանական,
կամ այլ հաստատութեան մը ա-
մենայն դժուարութեամբ հայ-
թայթեալ դրամին ամբողջովին
կամ մասամբ չարաչար դործա-
նելուն դէմ, և անաշուտութիւն
կը պահանջուի չարաչար դործա-
ծողներուն համար :

Կիւմիւշխանէի վանքին մատա-
կարարութեան դործն անարժան
ձեռաց մէջ կը գտնուի, ըսուած
էր երկու չարաթ առաջ մեր հը-
րատարակած նամակներուն մէջ :
Արդ կը լսեմք թէ՛ այդ նամակ-
ներն ուշադրութեան արժանա-
ցած են, և ընտելութիւն հրամայ-
ուած է առաջնորդական Տեղա-
պահէն, Ըստ մեզ մեծ դործ մը
գործած պիտի ըլլայ Գեր. Տեղա-
պահէն, եթէ մինչև վերջը անա-
շուտութեամբ վարուի, և եթէ ա-
ռանց պատժոյ ու փորձաքննու-
թեան չթողու զեղծանողին օճիքն,
եթէ արդարեւ զեղծունեւոր դոր-
ծուած են, Յատկաւ է որ շատ
անգամ զեղծմանց անպատիւ մը-
նախ պատճառ եղած է անկար-
գութեանց ու վնասուց շարունա-
կութեան :

Կը լսուի թէ՛ ազգային մատու-
կի մը դրամէն այս կամ այնչափ
դրամար անհաւատարմութեան
կամ չաղաւորութեան ճարակ եղած
է, բայց չլսուի թէ՛ անաշուտ քըն-
նութիւն կատարուած, և յան-
ցաւորն պատժոյ ու հատուցման
ենթարկուած է, Հարկ է այս
առթիւ ևս ըսել թէ՛ այս ընթաց-
քըն անշուշտ անվստահութիւն
կը ներշնչէ ժողովրդեան, և հե-

տեաքս առաւել ևս կը ծանրա-
նայ դրամի հայթայթման դործին
դժուարութիւնն, Ոմանք կը կար-
ծեն թէ զեղծմանց հրատարակու-
թիւնը, և զեղծանողներուն հրա-
պարագայէն լինելն ու պատժուիլը
լաւ ազդեցութիւն չընէր հաս-
տակայ վրայ, սակայն սխալ է
այդ կարծիքը, քննականաւոր
լաւ ազդեցութիւն կընէ, և ժո-
ղովրդին վստահ կըլլայ թէ իւր
տուած դրամին բարեւոյ կիրառու-
թեան համար խիստ հսկողութիւն
կայ, վստահ կըլլայ, և այնու-
հետեւ առաւել ևս յօժարակամ
կուտայ :

Պատեհ առիթ է դիտել թէ՛
ինչպէս հանգանակեալ դրամին
բարեւոյ կիրառութեան, նոյնպէս
կտակաց սահմանեալ նպատակին
ճշգիւ գործադրութեան համար
ամէն ինչով ու հոգածութիւն
անհրաժեշտ է, Գործադրարար գը-
րեթէ իրեւ առած կըսուի հա-
սարակաց մէջ թէ՛ « տամ կամ
կտակեմ որ ուտեմ » Ծառ վնա-
սակար է այս առածին չըլարե-
րութիւնը, և միթէ տեղի տըր-
ուած չէ՞ այս առածին ծագման,
Ո՛չ ապաքէն տակաւին վերջին
ժամանակներս ինչ ինչ կտակաց
գործադրութեան վերաբերեալ
հայթայթեցող ինքնիշխան յուզ-
ուեցան, զորս չուզեցինք մեք բե-
րան առնուի, փախաբերուի ճշգիւ
գործադրութեան կողմն յաղթա-
նակէ :

Վերջապէս որչափ բարեւոյ մա-
տակարարութիւն ըլլայ, այնչափ
առաւել վստահութիւն հասարա-
կաց, դրամի հայթայթման դի-
րութիւն, և հետեւեալ անդորր
և վառ ու պայծառ վիճակ ազգա-
յին հաստատութեանց :

ԹՂԹԱՅՈՒՆՈՒՆ ՓՈՒՆԶԻ

Յիշիպէ (Արեւելեան-Րումէլի)
7 Մարտ 1898. — Անկեղծ պաշ-
տօնեայ ինչ ունիմք. — Բարեբաղդ-
էն այն քաղաքի ժողովուրդը,
որ կը գտնուի 2-3 անկեղծ,
անշահախնդիր և խելացի ազգա-
յին անհատներ, որ երբ թաղա-
կանութեան, հոգաբարձութեան
կամ վարժապետական խնդիր մը
ծագի, իսկոյն կը միջամտեն,
ըլմտօրէն կը կարգադրեն, կը
վերջացնեն ու դայթակղութեան
տեղի չեն տար, Կան տեղեր, որ
անկեղծ, դործօնեայ, ճարպիկ
ըլմտ անձնաւորութիւններ կըն-
տուին ազգային պաշտօններու
մէջ, բայց դժբաղդաբար, անոր
հակառակն ալ անպակաս է նոյն
միջավայրերու մէջ. պիտի գըտ-
նուին քանի մը բաղդախնդիր
ու ետսեմներ, որ արգելք ըլ-
լան ու ամէն բան տակն ու վը-

րայ ընեն, Ծառ տեղեր գտնուե-
նաւ և մօտէն գիտեմ, ինչպէս
ազգային թերթերն ալ երբեմն
արձագանք կուտան, և ասոր մի-
ակ պատճառն են միայն և միայն
եսութիւն և չհամոզութիւն, Ե-
թէ երբեք ըլլայ տեղ մը որ դոր-
ծօնեայ և կանոնաւոր պաշտօնե-
ութիւն մը ընտրուի, նախանձոտ-
ներ կըսկսին վեր ի վայր միտքեր
պղտորել և դրգուել, և որովհե-
տեւ ընտրուածներն ալ անշահա-
խնդրական դասն են, կամա-
ցուկ մը քոյք քոյք լիցի կըսեն,
կը հեռանան, և ասպարէզ դա-
նալ կը մնայ չահամոզներուն,
ու վայ այն ծառաներուն որ այս
արժանաւոր տեղերուն ծառայե-
լու բաղդ ունեցեր են, և ընդ-
հանրապէս այսպիսիներն են որ
միշտ կան ու կը մնան հրապարա-
կի վրայ, բայց խնդիր է թէ,
ինչպէս կը յաղթուին, անիկայ հար-
ցուր անուս ժողովուրդէն, որ չկը-
նայ զանազանեւ սեւ ճերմակէն,
ինչո՛ւ. որովհետեւ ինք ժողովուրդ
կոյր ըլլալէն զատ, ևս Առաջնորդ
վարդապետ կամ քահանայն ալ
կոյր է, դատողութիւն չունի,
կամ չուզեր տեսնել, ասոր հա-
մար ալ միշտ խրատմանը և դժ-
գոհութեան ձայներ պակաս չեն
ըլլար, սակայն որի՞ հոգ. կը բա-
ւէ որ անգամ մը կեղծարարներ
ազգային կնիք ձեռք անցունեն,
անով կրնան ամէն առիթով խաղ
խաղալ, և մինչև անգամ հոգե-
ւոր իշխանութիւնը խաղալ. այս
եղած է, և ի հարկին կը հաստա-
տեմ նոյն կնիքով, որ դեր կա-
տարեր է, և անով դործուած
զեղծումի հաստատութիւնն կը-
կին նոյնով ազգային արձանա-
գրութեան մը մէջ կընտուծ, եթէ
առիթ ներկայացաւ՝ այս մասին
պիտի գրեմք : — Խօսքս մասնաւորե-
լով՝ ցաւելով համառօտ տեսու-
թիւն մ'ալ տեղեւոյս ազգային
գործերու մասին ընենք, Եկեղե-
ցին ունի այժմ երկու քահանայ
և հիւր վարդապետ մը, երկու
վարժարան, մէկ մանչ տղայոց և
մէկ աղջկանց, ունի նաև մանկա-
պարտէզ մը, չորս դասատու, ո-
րոց մէկը երաժիշտ և մէկը այլե-
լու, չորս վարժուհի, մէկ ալ Պուլ-
կար դասատու և մէկ ալ Պուլկար
վարժուհի, տարեկան ծախք է
600 օսմանեան օսկի, Հինգ ամի-
սէ ի վեր ժողովուրդը կը բողբոջ
գարոցի յետադիմական վիճակի
համար. խրատմանը, դժգոհու-
թիւն և սպառնական ձայներ ան-
վերջ են և խնդիր չըլլանար
երկու ամիսէ աւելի է որ նոր թա-
ղականութիւն մը ընտրուած է,
սակայն ցարդ ո՛չ հաշիւ տուած
են և ո՛չ կնիք յանձնած են նախ-
կին թաղականներ, և նախագա-

նին կողմանէ ալ դեռ պաշտօ-
նապէս հրաւեր մը չէ եղեր նորըն-
տիր խորհրդին՝ պաշտօնը ստանձ-
նել, որ բարձրատիման, խելացի
և գործօնեայ անձինք են և ընդ-
հանուր ժողովուրդի քուէով ընտ-
րուած են. ինչո՞ւ չեն վաւե-
րացուիր, և հաշիւներ ու կնիք
չյանձնուիր, քանի որ թէ՛ օրէնք
և թէ՛ ժողովուրդը այնպէս կը պա-
հանջէ. Գոհօնութեան ձայներ
հետզհետէ կը զօրանան, գործեր
անկերպարան վիճակի մէջ են, և
կը վախճամ թէ ինչ պիտի ըլ-
լայ, գոնէ դուք քահանաներ,
վարդապետներ, խօսքս ձեզ կուղ-
ղեմ, զգուշացէ՛ք, տեղի մի՛ տաք,
գիտցէ՛ք ձեր պաշտօնի չափ ու
սահման, և ճանչցէ՛ք ձեր կոչում,
մի բամբասէք զիրար, և ժողո-
վուրդ մի՛ գրգռէք իրարու դէմ,
որ արդէն երկու կողմէն պատ-
ճառի մը կըստանան. եթէ ոչ
բոլոր պատասխանատուութիւնն
ձեր վրայ կը մնայ, Յիշիպէի Հայ
Ժողովուրդ յարգելի է, բայց
կը ցաւիմ ըսել՝ անկեղծ պաշ-
տօնեայ քիչ ունի. — Անցորդ մը

Ուրթա. 24 Փետր. 1898. —
Քաղաքիս գերմանական որբանո-
ցի մէջ պատասպարեալ տղայոց
մին մեռաւ երէկ և թաղուեցաւ
Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն շը-
ջափակը : Յուդարկաւորութեան
հանդէսը կատարուեցաւ վայելուչ
և սրտաշարժ կերպիւ, Հանդէսին
կը նախագահէր տեղւոյս Տեղա-
պահ Տ. Անանիա հայրն հանգերձ
քահանայիք. բաղմութեան մէջ
կը տեսնուէին հայ-բողոքականաց
քարոզիչ պատուելի Պետրոս, նոյն
որբանոցի խնամատար Մըթըր
էքքարտ և ուրիշ նշանաւոր աղ-
դայիք, ներկայ էին նաև քա-
ղաքիս միւս որբանոցի և Ս. Սար-
գիս վանուց օհաները իրենց ու-
սուցիչներով, Զմռանամ յիշել թէ՛
սրտաշարժ դառնականներ խօս-
սուեցան. եկեղեցւոյն մէջ խօսո-
ղըն էր Տ. Անանիա վարդապետ
արտաք. եկեղեցւոյն Ս. Սարգիս
վանուց ուսուցիչը (Պուլեցի) Պ.
Կարապետ Համամեան, Այս յու-
ղարկաւորութիւնը Լուսաւորչա-
կան և Բողոքական ազգայնոց մէջ
սիրոյ կապակցութիւն մը աւել-
եաց անշուշտ, Միշտ բաղձալի է
տեսնել նոյն սիրոյ ոգին երկու
ժողովրդոց մէջ, — Այս օրերս
օգը պարզ տեսութիւն մը կու-
նենայ. ցորենի թիմինը 15 դա-
հեկանի բարձրացած է, Անձրեւի
պէտքը զգալի է :

Յ. Յ. Վարդապետ
Պայպուրտ. 18 Փետր. 1898. —
Լրագրոյդ 2588 թուով կը յայտնէք

թէ՛ Տ. Ստեփան Սարկաւագ Կիւմիւշ-
խանէի վանքին վրայ վարդապետ պի-
տի ձեռնադրուի : Եթէ այդ անձնա-
ւորութիւն կարող է ժողովուրդը եւ
վանք վարելու՝ ինչպէս կը վկայէ հը-
րապարակաւ, միթէ չարժեք առա-
ջարկել, որ Կիւմիւշխանէի վանքին՝
որ դեռ չունի, միայն 200 ի չափ
տուն քաղաք մ'է, յարակցելով Պայ-
պուրտի վանակին, այս վերջնայն Ս.
Քրիստափոր վանքն ալ միանալով Ս.
Փրկչեան վանուց, թէ՛ առաջնորդա-
կան եւ թէ՛ վանաշարական պաշտօն
յանձնուի այդ նորընծայ վարդապե-
տին, որով անոք մանկանց խնամա-
ծութիւնն շատ եւ շատ պիտի դիւ-
րանայ սոստ այդ վանքերու արդեամբ,
որոց Ս. Փրկչեանին արդեանց մէկ
մասն արդէն Պայպուրտ կը հայթայ-
թէ, իսկ Ս. Քրիստափորն իւր երկ-
րագործական հողերով երկրորդական
վանք մ'է արդարեւ, եւ Կիւմիւշխա-
նէի վանքն շատ եւ շատ տկար է ա-
նոր ըզով : Եթէ նկատելի կէտ մը կայ
Տ. Ստեփան վարդապետի համար,
այն է թէ, տիրող ազգին լեզուն ու
օրէնքը գիտէ, թէ՛ ոչ. այս բան յոյժ
կարեւոր է մանաւանդ առաջնորդի մը,
թէ եւ վանաւոր մը համար ոչ այն-
չափ կարեւոր : Եւ չեմ առաջարկեր որ
Ս. Քրիստափորի համար զատ վարդա-
պետ նշանակուի, դե Ս. Փրկչեան
վանքն առանձինն անօգտակար է,
միշտ ձեռք կրկնաւոր Պայպուրտի
զիւղորդից, ուստի կարեւորն է գէթ
երկուց վանուց միութիւնն, եթէ ա-
ռաջնորդական վիճակն միացնել կարե-
ւի լինի : Այս վանքերու միութեան
առթիւ հարկ կը համարիմ ի վեր հա-
նել թէ՛ վիճակին մէջ կան այլի քա-
հանաներ, զորս Ս. Քրիստափորի մէջ
փակել օգտակար կը լինի, վանքն վան-
քերու կարգ անցնելու եւ մերձակայ
ճուղի գիւղի երբեմնի բռնաբարում
ներէ, կամ թէ ըսեմք, իւրացնելու
յանքը վանքերէն երկուսը առաւելու հա-
մար : — Այս առթիւ Պատրիարքա-
րանի ուշադրութիւնը կը խնդրեմ թոմ-
նա գիւղի Տ. Հմայեակ քահանայի
համար, որ ասորէն կին կը պահէ, ի
պատճառս իւր հարստութեան, զոր
չուզեր բարեկամական դործի մը գոր-
ծածել ևս կը վախալքի ժառանգորդ
մ'ունենալ, որ չէ ունեցեր հանգու-
ցեալ երջկնոջն : Տղայ էինք, կըսե-
ին մեզ թէ՛ « անպտուղ մարդը տե-
տէր չըլլար, դաւակ չունեցողը քա-
հանայ չեն ձեռնադրեր » : Զգիտեմ
թէ՛ ինչպէս եղած է որ աս ձեռնա-
դրուի է : — Հմայեակ Սրբազանի ա-
կանջը խօսի :
Մ. Սանտեսան

Մաշաբիս. 26 Փետր 1898. —
Ուխտագնացութիւն մը ի (1895)
Ս. Լուսաւորից վանք. — Այն ժա-
մէն՝ այն վայրեանէն ի վեր սըր-
տատրոփ կըսպասէինք, երբ ու-
սուցիչը ժպտուն երեսներով խօս-
տացաւ զմեզ Լուսաւորչայ վանք
տանիւ, Ահա ճիշդ Լուսաւորչայ
կոչուած չարաթի ուրբաթ օրն է՝
որ ճամբայ կընենք, Անցնելով
փողոցներէն, կէս ժամու չափ
գնալով հասանք միջուղին, ուս-
կից Ս. Փրկչի և Ս. Լուսաւորչի
վանից ճամբաներն կանխատուին
իրարմէ, Գեղեցիկ տեսարան. ա-

ԹԻՒ 2593

18-19

հա Ս. Փրկչի վանից եկեղեցին կե-
րեայ սաղարթախիտ ծառատան-
ներու կեղծոնէն, բայց անշուք
ու աւերակ, Ուր են հին մամիկ-
ներու աւանդութիւնքն. դուր
ո՞վ բարեպաշտ մայրեր, եթէ չէք
մոռցեր՝ պատմեցէք մեզ ինչ որ
ձեր նախորդ մայրերէն լած էիք,
թէ՛ այն տաճարին հիմն ի սկզբ-
բան քրիստոնէութեան՝ առաքե-
լոյն թաղէոսի անդամիկ օրհնու-
թեամբն է օծուած, և նոյն եօթ-
նայարկ եկեղեցիներն նորա յի-
սուսաւանդ օրհնութեամբն են
պսակուած, թողլով ի մի կողմ
այս վշտալից տպաւորութեանց ե-
րեայթի՝ վերստին շարունակեմք
մեր ճամբան, Մի քանի քայլ ետ,
և ահա վանքի բաղմարեղուն ար-
տերու համասփիւռ կանաչադարձ
տարածումն կը պարզուի մեր ա-
չաց առջև. սրտերինս կը ցնծան,
հոգիինս կը լցուին անմահական
ուրախութեամբ, յանապատի թա-
փառական մարդուն նման, որ ի
հեռուստ Օլասիաներու երջանկա-
ւէտ միջնորդար կը դնէ իւր
նազանդի վանից զեփուլին կեն-
սատու թեւոց տակ. և ինչ ան-
խուսափելի քաղցրութիւն մը կը դ-
գամք, երբ գոգցես թաշուք
ալ իւրեանց մեղամայքոտ ճիւղ-
ճիւղեղով զմեզ դիմաւորել կու-
գան, որոց հետ մեր հոգեկան
զգացմունք թուի կը յուզին ի
սուրբ մենաստանն, Պահ մը ևս
կը յառաջանամք կիսուցեալ քայ-
լերով օձապտոյտ ուղւոյն ստո-
րոտէն գէպ ի վեր, հեւիհեւ ծը-
ծելով երեկոյեան մաքուր օդն,
Ահա ի տես կուգայ Ս. Վանից
հսկայաչէն նկարն, տեսքն հրա-
պուրիչ. հարաւային արեւելեան
կողմերէ իւր պատնէշ պարփակ-
եալ է Տորոսի (Պէյ-տաղի) շրջ-
թաներն. իսկ վարը հիւսիսէն ան-
հուն դարուփոս մը կերկարի դէպ
ի Բունարպաշի և Անարծաթ-բը-
ժիչի, Բունարպաշի ձորին մէջ
հին մենաստան, որոյ քայքայեալ
որմունքն այժմ յայտնի կան, ե-
րեկոյն այնչափ հեռի չէ. դեռ
թռչունք գերազար ման կուգան
անտառեր երկնից շինջ կապոյտին
մէջ, ապառաժից խոռոչներէն նոր
կարուկները անդադար կը կրկը-
չան, վայրի աղանձակք կը մըն-
չեն, աստ ամենայն թռչունք և
արարածք կարծես ի սէր կը գոր-
ծեն, Գիշ մը անդին լուռ են ի-
րերը, միայն բլրակի սարէն հօ-
տաղի սուր ճէրճոս լուռութիւնը Վը
վրդովէ, Դիտելով այս օկնապա-
րար տեսարաններն՝ կանցնիմք ի
դուռն Ս. Լուսաւորչի. անդ պեր-
ճախօս և ջերմեանդ դաստառուն
կանգ առնելով՝ մի քանի վտեմ
և աղբու խօսից մէջ ամբիփելով
մեզ կը բացատրեն ուխտագնացու-
թեան աղբեցութիւնները, և մեզ
կը մոնեմք ի ներքս գոչելով համ-
բոյր հոգեբուն, համբոյր Սուր-
բերուն, համբոյր յանուն Լուսաւոր-
չի դուռն քարերուն, Չեմք դի-
տեր հիմայ թէ ո՞ր եմք. ինչ
գարմանալիք. մեր կիծոտ քայլերն
ընդհուպ հաստատեցան, շերտիս
պնդացան, ճիշդ եղեմային վայր
մէջ հոս, քանզի տեսարանք բաղ-
մադիմի են. դաւիթը մանուղին
անմիջապէս աչքերը կը խաղտէ
զինեալ ողջակիզից շառագոյն ա-
ռատ հեղուկը, որոյ մէջ արե-

գական ճառագայթներն կը նսե-
մանան. Սուրբաբուղի աղբիւրն
ի յիշատակ հոգեւոյս Սահակ ե-
պիսկոպոսի՝ որմէն մէջտեղէն եր-
կու համանման ջրմուղներէ կը ծո-
րէ իւր ականակիտ ջուրն, որ միշտ
պատրաստ է ծառաւիին պատուքն
անցընելու. Յետկոյս ի հարաւոյ
կը նշմարուին երկուքն անձաւքն
լերանց, որք ի հեռուստ վայրի
թռչնոց բունիկներու տեսքն կըն-
ծայեն, բայց քանի մերձենայ
մարդ, այնքան կընդարձակի, կը
խորունկնայ, որ մօտէն նախա-
պատմական դարու ճգնաւորնե-
րու ապտտարանի մը հաստա-
տութեան կը մօտենայ, Իրիկուր-
նէ արդէն մորթուած էր մատաղ-
ցու ոչխարնս, գիշերը անպա-
տու՝ ուրախութեամբ յափըչ-
տակուած՝ գրեթէ անքուն ան-
ցուցինք. առաւօտուն՝ յետ եկե-
ղեցոյ աւարտման՝ անյադ արտո-
ժակով մը կերանք օրհնուած մա-
տաղը, փիլաւը, կտրագանձան
մաժուրը, և այնուհետև վարժա-
պետնիս մեզ լեռնային պտոյտի
առաջնորդեց, Վերջապէս այդ
երկու օրն (շաբաթ և կիրակի)
չափազանց հաճոյալի երջանկու-
թիւն մը վայելեցինք՝ Գօզդուզի
հսկայ ընկուղներէն երեւմական
ստուերին տակ, ժրապաղաղ աղ-
բերականց եղբը, կանաչադարձ
բլրակներու վրայ, որք լուսնկայ
գիշերները՝ անհուն զմայլում և
բանաստեղծական դիւթութիւն
մը կաղդեն ամէն զգայուն սրտի,
Գ. Կ. Խանգեւան

ԱՁԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր
հաղորդուած է կայսերական հը-
րաման մը՝ աղբային վարժարան-
ներէ 25 ընտիր ուսանող պետա-
կան վարժարանները ձրիաբար
զրկելու համար.
— Երուսաղիմայ պատրիարքա-
կան փոխանորդ երեցեան Գեր.
Տ. Դեորդ նորապսակ եպիսկոպոսն
հինգշաբթի մայրաքաղաքս հա-
սաւ, և Միւսուն բերաւ հետը,
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմա-
նէ երկու վարդապետ, երկու բա-
րապետ, մայր եկեղեցւոյ քահա-
նայից ոմանք և այլք ընդ առաջ
գացին Ղալաթիոյ քարավան, և
առաջնորդեցին ի մայր եկեղեցի,
ուր դպիրք երեցեան, և նորին
Գերապատուութիւնն աղօթելէ ու
բարեմաղթելէ ետքը Երուսաղի-
մատուն ելաւ.
— Ուսումնական խորհուրդն՝
ըստ բարձրագոյն հրամանի, շըր-
ջաբերականաւ կը պատուիրէ թա-
ղական խորհրդոց, որ մասնաւոր
կամ թաղապետական բժըշ-
կաց միջոցաւ պատուաստել տան
վարժարանաց երկուսն ուսու-
նողներն, զերծ պահելու հա-
մար զանոնք ծաղկի տարափոխիկ
հիւանդութենէ, որ այս օրերս
դարձեալ յերևան ելած է և կո-
տորածներ կընէ.
— Պազուէ (Ռուսիա) Նովոյէ
Վրէմիա ռուս լրագրին հեռա-
դրեր են թէ՛ հռչակաւոր նաւ-
թատեր Մանթաշօֆ եղբարք Անդ-
րիպիլի մը վաճառել են իրենց
քարելի մեծ գործարանը, 23
միլիոն ռուպլի (2½ միլիոն լի-
ւայի չափ).
— Ուրախութեամբ կիմանամք

որ՝ Մեծ. Տորթոր Թաղուր է-
ֆէնտի Թաղուրեան, հաստա-
եալ ի Փարիզ, Գաղղիոյ կրթական
պաշտօնարանէն ստացեր է «Հան-
րային կրթութեան պաշտօնէի»
ոսկեայ շքադրամն, և ոստիկա-
նութեան պաշտօնարանէն ալ ար-
ժաթ շքադրամ՝ աղքատաց խնամ-
տաներուն համար.
— Պատրիարքական Գեր. Փո-
խանորդն՝ երկուշաբթի Պատրի-
արքարանի գործակատար էֆէն-
տիի հետ Պաքսիկ դեսպանին
այցելեց ի շնորհաւորութիւն նոր
տարւոյ (Նէվրոլ).
— Ճանիկի առաջնորդական
Տեղապահին կողմանէ զրկուած
չորս քահանայացուք Արմաշի դըպ-
րեւանքը զրկուեցան՝ ժամանակ
մը քահանայական ուսումն ստա-
նալու և ապա ձեռնադրուելու
համար. Ասոնց երկուքն՝ Կարա-
պետ Յովհաննէսեան և Յարու-
թիւն Սիւնիկիթեան՝ Չարչամ-
պայի Գուրչունը գիւղէ, միւսն՝
Կարապետ Կարապետեան՝ Չար-
չամպայի Գոնուգլը գիւղէ, և
չորրորդն՝ Յարութիւն Տոմպալա-
եան՝ Չարչամպայի Էյրիտէրէ
գիւղէ են. Գուրչունը մէջ 400
Հայ տուն կայ, և 4 եկեղեցի ու-
նին. Գոնուգլը մէջ՝ 50-60
Հայ և 1 եկեղեցի. Էյրիտէրէի
մէջ՝ 80 Հայ տուն և 1 եկեղեցի.
Յիշեալ գիւղերէից ժողովուրդն
2½ ական մէծիտ հաւաքեր զրկու-
են դպրեւանոց վարչութեան
քահանայացուաց ծախուց հա-
մար.
— Ենիգափուի Թաղական
խորհուրդը 120 զրջ հանգստա-
թիշակ որոշեր է՝ 20 տարի թա-
ղին վարժարանին մէջ ուսուցչա-
կան պաշտօն վարող երեցեան Գա-
նուտ էֆէնտիի համար, և Ու-
սումնական խորհուրդը լսելով
այս որոշումն՝ գոհութեան գիր
գրեր է յիշեալ Թաղական Խոր-
հուրդին, Դատ լաւ. անհրաժեշտ
պարտ ու պէտք է կարելի եղա-
ծին չափ խնամել կրթական, գը-
րական ու եկեղեցական աշխատա-
ւորներն, երբ այլ ևս չեն կրնար
աշխատել. Սակայն այս հոգա-
ծութիւնը՝ միայն բարւոք և ար-
դիւնաւոր աշխատութեանց հա-
մար.
— Երկուշաբթի ալ Վարնայէ
և Պուլղարիոյ ուրիշ կողմերէ 300ի
չափ գաղթական Հայք, այլ ու
կին, մայրաքաղաքս վերադարձան
Ռուս ու Պուլղար ընկերութեանց
չորհանուներով.
— Թեքերտաղի աղբային ժո-
ղովները Պատրիարքարանէ խնդ-
րեր են՝ ժամ առաջ զրկել իրենց
նորրնտիր Առաջնորդ Գեր. Տ. Յով-
սէփ վարդապետը.
— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն
Խառն ժողովոյ կողմանէ տրուած
եպիսկոպոսական վկայագրի որո-
շումն գրով հաղորդեր է Կ. Պու-
սոյ պատրիարքական փոխանորդ
Գեր. Տ. Գաբրիէլ վարդապետի,
և իղմիրի ու Գայսերիի Գեր. Ա-
ռաջնորդաց, ծանուցանելով թէ՛
ուղեւորութեան ժամանակը իմաց
պիտի տրուի իրենց՝ Յարութեան
տօնէ ետքը. Կը կարծեմք թէ՛
մինչև այն ժամանակ Խառն ժո-
ղով կորչէ եպիսկոպոսական վը-
կայագիր տալ նաև քանի մը
վարդապետաց, որոց արժանաւո-
րութեան համար վկայութիւններ
տրուած են.

— Երուսաղիմէ դրուած է թէ՛
այս տարի բաւական թուով Հայ
ուխտաւորք կան, մեծ մասն՝ Ա-
մասիայէ, Էրզրումէ, Գայսերիէ,
Օրտուէ.
— Աղբային բաղմանոթ բը-
ժիչներէն Մեծ. Տորթոր Նա-
ղարէթ էֆէնտի Տաղաւարեան կը
շարունակէ իւր գիտական կարե-
ւոր երկասիրութիւններն. Այս
անգամ ալ գաղղիարէն լեզուաւ
հրատարակած է Տիեզերք և իւր
Կաղմութիւնը վերնագրով գիրք մը՝
աստղաբաշխական խնդրոց վրայ.
— Կը վաճառուի 2 ֆրանքի.
— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը,
Կրօնական ժողովոյ որոշմամբ, ա-
ւադքահանայութեան տիտղոս տրո-
ւաւ Պիլէճիկի քահանաներէն
Արթ. Տ. Խորէնի, ըստ առաջար-
կութեան Գեր. Առաջնորդի Պի-
լէճիկի.
— Մայրաքաղաքիս պապական
պատուիրակ Ս. Պօնէթթի՝ եկե-
ղեցականի մը հետ երեքշաբթի
Պատրիարքարան գնաց այցելեց
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր.
— Տրապիզոնի առաջնորդա-
կան տեղապահն Պատրիարքարան
զրկեր է Թորլաքեան Գրիգոր ա-
նուն ուսուցչին, Դանա՝ Կուշանա
և Բիւշիւկ Սամարոքսա գիւղո-
րէից եկեղեցւոյ վրայ քահանայ
ձեռնադրուելու համար. Յիշեալ
գիւղերէից առաջնոյն մէջ՝ 40,
երկրորդին մէջ՝ 38, և երրորդին
մէջ 50 տուն Հայ կայ.
— Հռչակաւոր երաժիշտ -հե-
ղինակ և դասատու Չուհանեան
Տիգրան էֆէնտի, որոյ երաժշտա-
կան բարձր տաղանդն ո՛չ միայն
Թուրքիոյ այլ և Եւրոպիոյ մէջ
սքանչացման առարկայ եղած էր,
երեքշաբթի իղմիրի մէջ մեռաւ
չքաւորութեան մէջ, և տեղոյն
Աղքատախնամ ընկերութիւնը
հարկադրեցաւ կատարել անոր
յուզարկաւորութեան հանգէսը...
— Պատրիարքարանէ.
«Պաշտօնապէս Աղբային Պատ-
րիարքարանի ծանուցուած է թէ՛
Մարգար Կարապետ անուն օս-
մանեան հպատակ Հայ մը մեռած
է Ռուսիոյ Խաբով քաղաքի մէջ
1897 Յունիս 23 ին. Կը ծանուց-
ուի հանգուցելոյն ժառանգոր-
դաց, որ օրինաւոր վկայագիր ի
ձեռնին՝ ներկայանան Աղբային
Պատրիարքարանի.»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հասարակաց հանդէսն Կալ-
սերակաւս պաշտօնաւ մէջ սկսաւ
կիւրակէ. Օգոստ. Սուլթանին
դուստր բարձր. Նայիմէ Սուլթա-
նուհայն հետ Ղալի Օսման փա-
շայի որդի և կայսերական թիկ-
նապահ Բէմալետին փաշայի
հարսնախօսութեան կրօնական ա-
րարողութիւնն անցեալ հինգշաբ-
թի կատարուելէ ետքը. - Կիւրա-
կէ, ժամը Յին ատենները, Շէյխ-
խալաֆ էֆէնտին և կրօնական մե-
ծամեծք պալատն գացին. Նորին
Վեհափառութիւնը ուրբաթու ա-
ղթից գեհատուր՝ մեծ դահլիճը
մտաւ, և անդ կրօնական մաղ-
թանոց ընթերցմանէ և բարե-
մաղթութիւններէ ետքը՝ շքեղ
խնճոյք տրուեցաւ. - Ներկայարթի
Երեկոյ դեսպանք, դեսպանական
բարձրատիճան պաշտօնատարք,
դեսպանական շոգենաւուց հրա-

մանատարք. Սեղանին նախագա-
հեց Օգոստ. Սուլթանն, և ներկայ
գտնուեցան բարձ. կայսրորդի է-
ֆէնտիններն, բարձ. մեծ Եպար-
քոսն, պալատան Միւշիք Օսման
փաշա և արտաքին գործոց նա-
խարարն. Դեսպանաց կողմանէ
ուստրիական դեսպանը խօսելով
շնորհաւորեր, և Նորին կայսերա-
կան Վեհափառութիւնն գոհու-
թեան յայտարարութիւններ ըրեր
է. Նաւագախօսման քաղցր ու
գոգողիկ նուագեր է սեղանի ժա-
մանակ (*). - Երեկոյան խոսակցու-
թուեցաւ նախարարաց, կայսե-
րական պալատան մեծամեծաց,
բարձրատիճան պաշտօնատարաց
ոմանց, օսմանեան դրամատան
տնօրէններու, ընդհանուր պար-
տուց վարչութեան ժողովոյ նա-
խագահին ու անդամոց, Պ. Չա-
րիֆիի և Գրէտի Լիօնէ դրամատան
տնօրէնին. ներկայ էին բարձ.
կայսրորդիք ալ, Նորին կայսե-
րական Վեհափառութիւնն նա-
խագահեց սեղանին, Հրաւիր-
եալք 100 է աւելի էին, որոնց
մէջ կը գտնուէին պետական խոր-
հրդոյ անդամներէն թուրքաւոր ու
Ալեքսանտր Գարաթոտորի փաշա-
ներն, Սահակ Ապրո և Գուլում-
ճեան Պետրոս էֆէնտիններն. - Օ-
գոստ. Սուլթանին անձնական ծա-
խիւք, չորեքշաբթի և հինգշաբթի
խնճոյք տրուեցաւ զօրաց, և Հար-
պիյէ, Միւլիյէ, Թըպպիյէ, Սուլ-
թանիյէ, Տարիւշ-Եֆէնդա, Սէ-
նայի վարժարանաց ուսանողաց, և
բոլոր իմարէթներու, Խուսպար-
խանէի և սպարապետութեան դը-
րան հիւանդանոցաց. - Յունաց Ս.
Պատրիարքն երկուշաբթի և մեր
Ամեն. Ս. Պատրիարքն երեքշաբ-
թի կայսերական պալատն գացին
ի շնորհաւորութիւն, և մեր Աղ-
գին կողմանէ ալ շնորհաւորական
բարեմաղթութեանց ուղերձ մը
տրուեցաւ Նորին կայսերական Մե-
ծութեան. - Չորեկոյան իրեկոյ
ալ կողմէն տրուելով, ներկայ
գտնուեցան նախկին մեծ Ե-
պարքոս Սայիտ փաշա, արտա-
քին գործոց նախարարն, պալատա-
կանք, Միւշիքներ, Վեղիքներ,
Պալայի աստիճանաւորք, Գեքիդ-
ներ, ընդհանուր պարտուց վար-
չութեան ու Բէթիի տնօրէնք, Մէ-
սաթի Մարիթիմ, Ռուս ու Լոյտ
ընկերութեանց գործակատարք և
այլ օտարադէր. 100է աւելի
հրաւիրեալք, որոց մէջ էին Յա-
րութիւն փաշա Տատեան, Երամ-
եան Աբրահամ փաշա, Կիւլպէնկ-
եան Պատրիկ էֆէնտի. - Անդ-
րիական դեսպանն չորեքշաբթի
Օգոստ. Սուլթանին ներկայանա-
լով՝ Թագուհայն կողմանէ շնոր-
հաւորեց. - Հինգշաբթի յերեկ
ալ սեղան տրուեցաւ մեր, Յու-
նաց, Հռոմեական աղբայնոց Պատ-
րիարքաց և ուրիշ կրօնական հա-
տարակութեանց պետերուն, ի
ներկայութեան պալատական ա-
ւագանդին. Ապա Օգոստ. Սուլ-
թանէն ընդունուեցան, և Յունաց

(*) Արաւուրդներն են թափուր էպ-
մէսի, ալ էթի իլէ պօթիկ, սպցալը
նիլիէ ֆիլէսի, սպցալը սըլըր ֆիլ-
լէսի, թըրիւֆիլի, մանթարը հինտի,
սուրգ պըլըրըքն, բընջ, սպցալը
գուլ դոմալ, դարաճա քէպալը,
րիւսլ դերոն, անանալը գրէմ թաթի-
լըր, մանտարիկի էլմայիլէ, տօն
տուրմա, զանաղան պտուղներ:

